Oriberpo d.

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „УРБАНИЗАМ ПАНЧЕВО
БРОЈ: 05-60/2024-8/5
ДАТУМ: 26-06-2026

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД ПАНЧЕВО
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ, ГРАЂЕВИНСКЕ, СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ И САОБРАЋАЈ
БРОЈ: 003557823 2025
Панчево, 25.06.2026.
Трг Краља Петра I, 2-4
Тел: 351-130

ЈП „Урбанизам"
Ул. Карађорђева број 4
ПАНЧЕВО

Поштовани, прослеђујемо мишљење секретаријата за заштиту животне средине града Панчева, на Извештај о СПУ Измена и допуна плана генералне регулације Целина 8-Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево, као и оцену наведеног извештаја

Прилог:
- Мишљење
- Оцена

СЕКРЕТАР

Јасминка Павловић, дипл.правник

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АП ВОЈВОДИНА
ГРАД ПАНЧЕВО
ГРАДСКА УПРАВА
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Панчево, Трг Краља Петра I 2-4
Број: 002724667 2026 08725 004 006 381 007
Датум: 25.06.2026. године

СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА УРБАНИЗАМ,
ГРАЂЕВИНСКЕ, СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ
И САОБРАЋАЈ

Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Панчева, на основу члана 22. став 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС" бр. 94/24), даје следеће

МИШЉЕЊЕ

Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Града Панчева је мишљења да је **Извештај о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину** потребно допунити, кориговати и усагласити у складу са наведеним примедбама наведеним у Оцени извештаја. Такође, потребно је навести и имплементирати све услове надлежних органа.

Након извршених измена и допуна, као и након обезбеђивања усаглашености са условима надлежних органа, посебно Министарства заштите животне средине, институција и имаоца јавних овлашћења, нарочито у делу који се односи на мере заштите животне средине, управљање ризицима од хемијског удеса, услове за трансформацију комплекса ХИП „Азотара“ и односе са постојећим севесо комплексима у Јужној индустријској зони, Извештај о стратешкој процени може се упутити у даљи поступак разматрања и спровођења процедуре прибављања сагласности, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Образложење

Приложени документ под називом Извештај о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево израдило је Предузеће за планирање, пројектовање и екологију ECOLogica Urbo d.o.o. из Крагујевца.

Одговорно лице је Евица Рајић, дипл. еколог, а чланови радног тима су: Марија Бабић, мастер биолог-еколог, Звездана Новаковић, мастер инж. технологије, Марин Рајић, дипл. инж. електротехнике, Светлана Ђоковић, дипл. биолог-еколог, Сања Јоковић, мастер еколог, Невена Зубић, мастер хемичар, Анђела Васиљевић, дипл. еколог, Марија Бошковић, дипл. инж. заштите животне средине и Андреја Стаменић, дипл. инж. пејзажне архитектуре.

Основни циљ Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево је да се оцене утицаји планираних измена на животну средину и дефинишу мере заштите.

У предметном Извештају о стратешкој процени утицаја је наглашено да је сврха стратешке процене сагледавање свих потенцијалних утицаја на животну средину, избор еколошки најприхватљивијег планског решења, дефинисање мера заштите и мониторинга и обезбеђивање одрживог коришћења простора.

Извештај о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево (у даљем тексту Извештај о СПУ) се састоји од следећих поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене

Обухвата правни основ за израду Извештаја о СПУ, плански основ (ГУП Панчева, постојећи ПГР, планска документа вишег реда), разлоге за израду Измена и допуна ПГР-а, опис обухвата плана, приказ постојећег стања животне средине, преглед природних карактеристика простора, стање чиниоца животне средине (воде, земљишта, ваздуха, буке, биодиверзитета), културна добра, постојећу инфраструктуру и резултате претходних консултација са органима и организацијама.

У овом поглављу је дефинисано тзв. „нулто стање“, односно стање простора пре реализације плана.

2. Општи и посебни циљеви и избор индикатора

Поглавље дефинише циљеве заштите животне средине, критеријуме за оцењивање утицаја и индикаторе који ће се користити за процену утицаја.

3. Процена могућих значајних утицаја спровођења измена и допуна плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево

Процена могућих значајних утицаја обухвата процену утицаја плана на све чиниоце животне средине, процену кумулативних и синергијских утицаја, разматрање варијантних решења и поређење различитих могућности развоја простора.

У овом делу се наводи да је планирана трансформација комплекса Азотаре у ДАТА центар повољнија са аспекта заштите животне средине у односу на претходну хемијску производњу, што је кључна аргументација аутора Извештаја о стратешкој процени утицаја о прихватљивости нове намене простора.

4. Предлог мера предвиђених за спречавање и/или смањење негативних утицаја на животну средину

Ово поглавље садржи заштитне мере за све фазе реализације плана и обухвата мере заштите по чиниоцима животне средине (заштита ваздуха, вода и земљишта, заштита природе, заштита од буке, управљање отпадом, заштита културних добара, заштита од хемијских и технолошких удеса и заштита здравља становништва.

У овом делу се налазе и одредбе које се односе на севесо постројења и комплекс Азотаре.

5. Одлука надлежног органа донета у поступку главне оцене прихватљивости за планове који самостално или заједно са другим планом и програмом, пројектом, радовима или активностима, могу да имају утицаја на циљеве очувања и целовитост подручја еколошке мреже

Аутори наводе да у поступку стратешке процене утицаја на животну средину Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево, није утврђена обавеза спровођења оцене прихватљивости Плана за еколошку мрежу и да, сходно томе, у оквиру анализе планираних решења није препозната потреба за покретањем поступка процене могућих утицаја на циљеве очувања и интегритет подручја еколошке мреже.

6. Смернице за спровођење стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину

Ово поглавље представља смернице за ниже нивое процене утицаја, тј. шта ће бити предмет испитивања у наредним фазама развоја пројеката. У поглављу је дефинаисано шта мора бити предмет Студије о процени утицаја, додатних анализа и који ће пројекти захтевати посебне дозволе и сагласности.

У овом поглављу је дефинисано да Извештај о СПУ није коначна процена, већ оквир за будуће пројектне процене.

7. Програм праћења стања животне средине у току спровођења измена и допуна плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево

Програмом праћења су дефинисани циљеви и индикатори за праћење стања животне средине и утицаја спровођења Плана, динамика прикупљања података, права и обавезе надлежних органа и поступање у случају неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине (мониторинг) је предвиђен током рушења постојећих објеката, уклањања постројења, ремедијације земљишта, изградње будућих садржаја и експлоатације ДАТА центра.

8. Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене утицаја

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину прописује основни методолошки приступ израде и садржај стратешке процене утицаја, а за поступак процене утицаја је коришћена и методологија процене животне средине „*Rapid Urban Environmental Assessment*" са елементима еколошког вредновања за просторни и урбани развој „*MeV Urban Environmental Assessment*" модел.

Аутори наводе и да у процесу израде Стратешке процене утицаја на животну средину Измене и допуне Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево нису уочене битне тешкоће које би могле значајније утицати на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера на животну средину.

9. Приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор измена и допуна плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Пачнево

У овом поглављу је објашњено на који начин су коришћени подаци, како су узети у обзир циљеви заштите животне средине и на који начин су разматране алтернативе и услови

надлежних органа.

10. Нетехнички резиме информација и закључци до којих се дошло током израде Извештаја о Стратешкој процени представљене на начин разумљив јавности

На скраћен начин, нетехничким језиком, приказан је садржај Извешаја о СПУ.

11. Други подаци од значаја за СПУ

Према ауторима Извештаја о СПУ, добијени подаци били су довољни за сагледавање могућих утицаја планираних решења, вредновање варијантних решења и дефинисање мера заштите животне средине, санације, управљања ризиком и мониторинга, те нису били потребни додатни подаци од значаја за СПУ.

Уз Извештај о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево, приложени су и следећи документи:

- Одлука о изради Измене и допуне Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево („Сл. лист града Панчева", бр. 34/24);
- Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја Измене и допуне Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину („Сл. лист града Панчева", бр. 33/24);
- Електродистрибуција Србије, Услови број: 96362/2- 26 од 11.3.2026. године;
- Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Панчеву, Обавештење 07.23.1 број 217-1669/26 од 10.3.2026. године;
- Јавно водопривредно предузеће „Воде Војводине" Нови Сад, Обавештење број: 1-966/4-26 од 27.3.2026. године;
- ЈКП „Водовод и канализација" Панчево, Услови број: Д- 1639/1 од 28.4.2026. год.;
- Покрајински завод за заштиту природе Нови Сад, Решење број: 03 020- 855/2 од 17.4.2026. године;
- Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Обавештење број: 000956090 2026 09415 005 000 000 001 од 17.3.2026. године;
- Аутономна покрајина Војводина, Град Панчево, Градска управа, Секретаријат за заштиту животне средине, Обавештење број: 000887171 2026 08725 004 006 380 001 од 15.4.2026. године;
- Завод за заштиту споменика културе у Панчеву, Услови број: 211/2 од 11.3.2026. године;
- АД „Електромрежа Србије" Београд, Обавештење број: 130-00-UTD-003-1077/2025-003 ОД 13.2.2026. године;
- Министарство одбране, Сектор за инфраструктуру и услуге стандарда, Управа за инфраструктуру, Обавештење број: 3016-2 од 7.4.2026. године;
- ЈКП „Зеленило" Панчево, Обавештење број: 92- 334 од 5.3.2026. године;
- Србијагас, Обавештење број: 06- 01- 748 од 10.3.2026. године;
- Транснафта, Обавештење број: 2063/1- 2026 од 17.3.2026. године;
- Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Обавештење број: 4/4.10.0070/2026- 0002 од 11.3.2026. године;

- Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о. Београд, Обавештење број: CNS00- 21/26 од 13.3.2026. године;
- ЈКП „Хигијена“ Панчево, Услови 02- 32/2026- 0106 од 04.3.2026. године;
- АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, Обавештење број: 49/2026- 66 од 9.3.2026. године;
- „Транспортгас Србија“, Обавештење 02-06-8/64-2 од 13.3.2026. године;
- НИС, Обавештење од 13.3.2026. године;
- Messer Gases, Обавештење од 16.3.2026. године;
- „Специјална лука“ д.о.о. Панчево, Обавештење број: 487 од 23.3.2026, године;
- „Телеком Србија“ Предузеће за телекомуникације а.д., Обавештење број: Д209/99041/2- 2026 од 11.3.2026. године;
- CETIN д.о.о. Београд, Услови, 37/114/26 од 24.4.2026. године;
- Министарство заштите животне средине, Обавештење, број: 001316469 2026 14850 003 004 016 012 од 29.4.2026. године.

На основу анализе предметног Извештаја о СПУ, Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево и Измене и допуне Плана генералне регулације Целина 8, Одговора на захтев за издавање услова за потребе израде Плана генералне регулације целина 8 Министарства заштите животне средине бр. 532-02-02857/2020-03 од 26.08.2020. године и бр. 532-02-02857/2/2020-03 од 29.03.2022. године, Одговора на захтев за издавање посебних услова за заштиту и уређење простора и изградњу објеката, подаци о постојећем стању, условима коришћења и развојним плановима на предметном подручју целине 8 бр. 00381016902025 14850 003 004 000 001 од 03.10.2025. године и Одговора Министарства заштите животне средине бр. 001316469 2026 14850 003 004 016 012 од 29.04.2026. године, као и остале релевантне документације, издвојиле су се следеће тачке као најзначајније:

Министарство заштите животне средине је, у Одговору на захтев за издавање посебних услова за заштиту и уређење простора и изградњу објеката, подаци о постојећем стању, условима коришћења и развојним плановима на предметном подручју целине 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у Панчеву, бр. 00381016902025 14850 003 004 000 001 од 03.10.2025. године, због повећаног нивоа ризика од хемијског удеса на простору Целине 8, предложило привремени прекид поступка Измена и допуна Плана генералне регулације целине 8, док оператер комплекса не поступи сходно обавезама утврђеним Законом о заштити животне средине до 07.12.2025. године или сходно обавезама утврђеним Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, после 07.12.2025. године.

Оператер ХИП Азотара д.о.о. Панчево је, 02.02.2026. године, доставио Обавештење у коме је наведено да ће постројење бити демонтирано и да комплекс трајно престаје са радом, при чему су дати и подаци о спроведеним и планираним мерама за безбедну обуставу рада, демонтажу постројења и уклањање опасних супстанци са локације, у циљу реализације ДАТА центра. Такође, у достављеном Обавештењу је наведено да је током 2025. године из комплекса трајно уклоњен сав меатеријал на бази амонијум-нитрата, као и остале сировине због којих је постројење имало статус севесо постројења. Планирани рок за демонтажу и трајно уклањање опреме је 25.12.2026. године.

Након тога је инспекција за заштиту животне средине извршила надзор на основу која је израђен Записник о инспекцијском надзору бр. 000541950 2026 14850 008 014 383 015 од 20.03.2026. године, којим је оператеру ХИП Азотара д.о.о. Панчево наложено да обавести надлежног инспектора за заштиту животне средине о реализацији планираних активности.

На основу поменутих докумената Министарство заштите животне средине је у Одговору број 001316469 2026 14850 003 004 016 012 од 29.04.2026. године констатовало следеће:

- Утврђени услови и мере у складу са прописима из области заштите од великог хемијског удеса примењују се до достављања службене потврде надлежног инспекцијског органа о потпуном отклањању опасности на предметном комплексу;
- У периоду до испуњења претходно наведених услова, простор предметног комплекса задржава режим ограничене и контролисане намене, у складу са условима заштите од великих удеса, који обухватају утврђене зоне ризика, прописана безбедносна удаљења, забране и ограничења изграње, као и мере за спречавање и ублажавање последица могућих хемијских удеса;
- Нови режим коришћења простора утврђује се кроз измене и допуне планског документа, у складу са стварним стањем на терену и потврђеним престанком постојања опасних супстанци.

Без обзира на претходно наведено, Извештај о СПУ и Измене и допуне Плана генералне регулације Целине 8 разматрају нову намену простора као развојну зону за ДАТА центар.

Међутим, предметни Извештај о стратешкој процени утицаја није пружио доказе да су ограничења из поменутих одговора Министарства заштите животне средине превазиђена и да су испуњени претходно наведени услови, тако да они остају на снази све до њиховог испуњења или до позитивне одлуке Министарства заштите животне средине.

Испитивање квалитета земљишта указало је на то да поједини тешки метали у анализираном земљишту на предметној локацији (бакар, баријум, цинк и никл) прекорачују ремедијационе вредности. Предметни Извештај о СПУ не даје информације о површинама контаминираним овим тешким металима, односно о површини на којој је будући носилац пројекта дужан да спроведе санацију и ремедијацију. Такође, констатује се да је у једном узорку земљишта утврђено да су повишене вредности ^{238}U и ^{226}Ra, а у другом ^{137}Cs, међутим, не наводе се могући негативни ефекти ових повишених вредности, нити се наводи потенцијални извор који је узрок повећане радиоактивности.

У једном од узорака подземних вода из пијезометара, добијена вредност концентрације нитрата прелази дефинисану ремедијациону вредност. Потребно је навести шта је носилац будућег пројекта дужан да уради по том питању, као и по питању повећаног садржаја аеробних мезофилних бактерија и укупних колиформних бактерија.

У оквиру предметног Извештаја о стретешкој процени утицаја разматране су варијанте и алтернативна решења. Међутим, из документа се види да је готово цео концепт заснован на ДАТА центру, као унапред изабраном решењу, тако да нису заиста разматране алтернативе, већ је само образложено већ донето планско решење, при чему није разматрана нека друга привредна намена целог или дела предметног простора. Осим тога, за предложено варијантно решење (ДАТА центар) нису анализирани и негативни утицаји, који дефинитивно постоје.

На основу прегледа и анализе Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево (Извштај о СПУ) и Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево, као и остале документације, а пре свега одговора Министарства заштите животне средине бр. 532-02-02857/2020-03 од 26.08.2020. године, бр. 532-02-02857/2/2020-03 од 29.03.2022. године, бр. 00381016902025 14850 003 004 000 001 од 03.10.2025. године и бр. 001316469 2026 14850 003 004 016 012 од 29.04.2026. године сматрам да Извештај о СПУ није пружио доказе да су ограничења из поменутих одговора Министарства превазиђена и да су испуњени услови прописани овим актима, те је неопходно да се

предметни Извештај о СПУ у потпуности усагласи са њима.

У том смислу је стручна комисија за оцену Извештаја о СПУ упутила допис Сектору за управљање животном средином, Одељењу за заштиту од великог хемијског удеса Министарства заштите животне средине у коме је тражено стручно и правно мишљење Министарства ради обезбеђивања пуне усклађености планских решења са важећим прописима и условима заштите животне средине.

На основу наведеног, а у складу са чланом Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Панчева је дао мишљење као у диспозитиву.

Саставни део овог мишљења је Оцена Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна плана – генералне регулације Целина 8 Петрохемија Азотара Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину.

ПОМОЋНИК СЕКРЕТАРА

Весна Јерков

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД ПАНЧЕВО
ГРАДСКА УПРАВА
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
СТРУЧНА КОМИСИЈА за оцену Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације ЦЕЛИНА 8 – Петрохемија, Азотара, Рафинерија у насељеном месту Панчево
Број: 000887171 2026 08725 004 006 380 001

25.06.2026.

ПРЕДМЕТ: Оцена Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна плана – генералне регулације Целина 8 Петрохемија Азотара Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину

У складу са ктитеријумима за оцену Извештаја о стратешкој процени садржаним у Прилогу 2 Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС" бр. 94/24), у поступку оцене Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна плана – генералне регулације Целина 8 Петрохемија Азотара Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину, а по захтеву Секретаријата за урбанизам, грађевинске, стамбено-комуналне послове и саобраћај, дајемо следећу:

О Ц Е Н У

Извештај о стратешкој процени утицаја измена и допуна плана генералне регулације Целина 8 Петрохемија, Азотара Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину који је израђен од стране „Preduzeća za planiranje, projektovanje i ekologiju „ECOLOGICA URBO DOO Kragujevac", Саве Ковачевића 3/1, 34000 Крагујевац, садржи све елементе по тачкама из члана 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Достављени Извештај садржи:

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1.1. Кратак преглед садржаја и циљева Плана и односима са другим плановима и програмима

1.1.1. Кратак преглед садржаја и циљева Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину
1.1.2. Однос са другим плановима и програмима
1.1.3. Постојећа и планирана намена површина

1.2. Преглед постојећег стања и квалитета чинилаца животне средине на подручју на које се Извештај односи

1.2.1.Становништво и здравље људи

1.2.2. Геолошка, предеона и биолошка разноврсност, врсте, станишта и њихова функционална повезаност, подручја и друга природна добра заштићена посебним прописом којим се уређује заштита природе

1.2.3. Еколошка мрежа, еколошки значајна подручја и еколошки коридори

1.2.4. Екосистеми и екосистемске услуге

1.2.5. Земљиште, вода и ваздух

1.2.6. Клима, климатске промене

1.2.7. Материјална добра, материјално и нематеријално културно наслеђе археолошко и архитектонско културно наслеђе и археолошка налазишта

1.2.8. Изложеност становништва и животне средине великим удесима или природним катастрофама

1.2.9. Интеракција/однос између чиниоца из тачке 1) - 8)

1.3. Карактеристике животне средине у областима које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

1.4. Разматрана питања и проблеми заштите животне средине у Плану од значаја за процену непосредних и посредних утицаја спровођења Плана на чиниоце животне средине, укључујући посебно она која се односе на еколошку мрежу подручја и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

1.5. Приказ информација и података раније спроведених стратешких процена планова и програма који припадају истој хијерархијској структури у циљу избегавања двоструке процене раније утврђених, описаних и процењених значајних утицаја на живот и здравље становништва и животну средину

1.6. Преглед утврђених и процењених значајних могућих утицаја на спровођење Плана

1.7. Приказ припремљених разумних варијантних решења које је орган надлежан за припрему Плана разматрао узимајући у обзир циљ, сврху и географски обухват Плана, предложене мере за спречавање и/или смањење процењених значајних негативних утицаја на стање и квалитет чинилаца животне средине и живот и здравље људи

1.8. Резултати претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битних за процену могућих утицаја Плана

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

2.1. Општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја

2.2. Избор индикатора

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЦЕЛИНА 8 - ПЕТРОХЕМИЈА, АЗОТАРА И РАФИНЕРИЈА У НАСЕЉЕНОМ МЕСТУ ПАНЧЕВО

3.1. Детаљан опис, вредновање и процена значајних утицаја спровођења Плана на чиниоце животне средине

3.2. Приказ вероватних значајних утицаја разумних варијантних решења која је разматрао орган надлежан за припрему Плана имајући у виду циљ, сврху и географски обухват Плана

3.3. Поређење разумних варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења са становишта циља, сврхе, географског обухвата Плана и процењених утицаја на животну средину

3.4. Начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине

3.5. Начин на који су при процени утицаја узети у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интезитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и заједничка природа утицаја

3.6. Приказ методологије и тешкоћа, техничких немогућности или недостатка одређених знања са којима се орган надлежан за припрему Плана сусрео како би спровео процену разумних варијантних решења

4.0. ПРЕДЛОГ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И/ИЛИ СМАЊЕЊЕ ПРОЦЕЊЕНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

4.1. Предлог мера за спречавање, смањење и/или ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на чиниоце животне средине

4.2. План мера заштите животне средине

4.2.1. Заштита ваздуха

4.1.2. Заштита вода

4.1.3. Заштита земљишта

4.1.4. Заштита природе, природних добара, зелених површина и предела

4.1.5. Заштита шума

4.1.6. Заштита културних добара

4.1.7. Бука и вибрације

4.1.8. Нејонизујуће зрачење

4.1.9. Управљање отпадом

4.1.10. Заштита од хемијског, технолошког удеса и еколошких несрећа

4.2. Приказ начина спровођења мера

4.3. Процена ефикасности мера

4.4. Мере ране идентификације и начин поступања у случају појаве неочекиваних негативних утицаја спровођења Плана у циљу отклањања тих утицаја (мере за спречавање, смањење и/или ограничење утврђене значајне негативне непосредне, посредне, секундарне, кумулативне, прекограничне, краткорочне, средњорочне и дугорочне, трајне и привремене утицаје на чиниоце животне средине)

5.0. ОДЛУКА НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА ДОНЕТА У ПОСТУПКУ ГЛАВНЕ ОЦЕНЕ ПРИХВАТЉИВОСТИ ЗА ПЛАНОВЕ КОЈИ САМОСТАЛНО ИЛИ ЗАЈЕДНО СА ДРУГИМ ПЛАНОМ И ПРОГРАМОМ, ПРОЈЕКТОМ, РАДОВИМА ИЛИ АКТИВНОСТИМА, МОГУ ДА ИМАЈУ УТИЦАЈА НА ЦИЉЕВЕ ОЧУВАЊА И ЦЕЛОВИТОСТ ПОДРУЧЈА ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ

6.0. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКАТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

7.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЦЕЛИНА 8 - ПЕТРОХЕМИЈА, АЗОТАРА И РАФИНЕРИЈА У НАСЕЉЕНОМ МЕСТУ ПАНЧЕВО

7.1.Опис циљева Плана

7.2. Индикатори за праћење стања животне средине и значајних утицаја спровођења Плана на чиниоце животне средине

7.3. Временска динамика прикупљања података
7.4. Права и обавезе надлежних органа
7.5. Поступање у случају неочекиваних негативних утицаја
8.0. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА
8.1. Приказ примењене методологије
8.2. Тешкоће приликом израде Стратешке процене утицаја на животну средину
9.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА, ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЦЕЛИНА 8 - ПЕТРОХЕМИЈА, АЗОТАРА И РАФИНЕРИЈА У НАСЕЉЕНОМ МЕСТУ ПАНЧЕВО
10.0. НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ ИНФОРМАЦИЈА И ЗАКЉУЧЦИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО ТОКОМ ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ ПРЕДСТАВЉЕНЕ НА НАЧИН РАЗУМЉИВ ЈАВНОСТИ
10.1. Начин на који су проблеми, питања и циљеви заштите животне средине интегрисани у план
10.2. Утврђене значајне утицаје спровођења плана на животну средину
10.3. Предложене мере за спречавање и/или смањење негативних утицаја и начин њиховог спровођења у реализацији плана
10.4. Разумне варијанте које су биле предмет разматрања и разлоге за одабрано решење са становишта циља, сврхе, географског обухвата и утицаја плана на животну средину
10.5. Мере планиране програмом праћења свих значајних утицаја спровођења Плана
10.6. Начин на који су мишљења и примедбе органа надлежног за заштиту животне средине, заштиту здравља и других заинтересованих органа и организација узете у обзир у Плану
10.7. Начин на који су мишљења и примедбе јавности узета у обзир у Плану
10.8. Начин на који су мишљења и примедбе прикупљене у оквиру прекограничних консултацијама узете у обзир у плану
11.0. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА

На основу прегледа и детаљне анализе Извештаја о стратешкој процени утицаја измена и допуна плана генералне регулације Целина 8 Петрохемија, Азотара Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину може се констатовати да је предметни Извештај о стратешкој процени утицаја углавном конципиран у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја има одређене недостатке, па је потребно извршити корекције исте, у складу са следећим сугестијама:

Примедба бр. 1
Део Извештаја: Страна 22 – „Правни основ за израду СПУ“
Навод из Извештаја:
„Одлука о изради Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево („Сл. лист града Панчева“, бр. 34/2024) – члан 14. Одлуке, чији је саставни део Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину („Сл. лист града Панчева“, бр. 33/2024).“

Примедба се односи на рокове утврђене Одлуком о изради Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево („Сл. лист града Панчева“, бр. 34/2024) и Одлуком о приступању изради Стратешке процене утицаја

Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину („Сл. лист града Панчева“, бр. 33/2024). Утврђено је да је Одлуком о изради Плана прописан рок од 4 месеца за израду Нацрта плана, док је Одлуком о приступању изради стратешке процене прописан рок од 240 дана за израду Извештаја
о стратешкој процени.

Примедба бр. 2: Страна 22
У списку прописа наведен је Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС“, бр. 32/19 и 47/25), али није наведена последња измена и допуна правилника објављена у „Сл. гласнику РС“, бр. 40/26.
Потребно је проверити да ли је у време израде и финализације Извештаја о стратешкој процени наведена измена била на снази и, уколико јесте, ажурирати списак важећих прописа.

Примедба бр. 3. Страна 23.
Део Извештаја: „Остала коришћена документација, услови надлежних органа, институција, ималаца јавних овлашћења и подаци од значаја за Извештај о Стратешкој процени“
У наведеном делу Извештаја није приказана сва релевантна документација прибављена током израде Нацрта плана, иако поједини документи садрже податке од значаја за сагледавање стања животне средине, постојећих ограничења и потенцијалних утицаја планских решења.

Посебно се указује на следећу документацију која није наведена:
- Водни услови бр. 05-60/2024-6/9 од 05.05.2026. године;
- Одговор Секретаријата за заштиту животне средине од 11.05.2026. године;
- Записник о инспекцијском надзору из 2026. године;
- Услови ХИП Петрохемија бр. 05-60/2024-1/9 од 22.09.2025. године;

Потребно је извршити проверу и допунити списак коришћене документације, односно образложити разлоге због којих поједини документи нису узети у обзир приликом израде Извештаја о стратешкој процени.

Примедба бр. 4:
Део Извештаја: Страна 24 – 25. У делу где се набраја „Законска регулатива“ потребно је извршити ревизију списка наведених прописа ради провере њихове актуелности и формалне исправности навођења. Уочено је да су поједини прописи наведени са формалним недостацима (дупло навођење појединих бројева службених гласила, неуједначено навођење измена и допуна прописа), као и да је потребно проверити статус појединих старијих подзаконских аката који су донети пре више деценија. Предлаже се да се списак прописа пре усвајања Извештаја о стратешкој процени ажурира и усклади са важећим законодавним оквиром, уз навођење само оних прописа који су непосредно релевантни за предмет и обухват плана.

Примедба бр. 5:
Део Извештаја: Страна 27 – „Основни циљ израде Измена и допуна ПГР Целина 8“
Повезано:
- Нацрт Плана – страна 16, поглавље „А2 Обухват плана“;
- Извештај о СПУ – стране 143–145 и 154.

Уочена је могућа неусклађеност између просторног обухвата Измена и допуна ПГР Целина 8 и просторног обухвата Извештаја о стратешкој процени.

У тексту Извештаја о СПУ наводи се да се Изменама и допунама ПГР Целина 8 обезбеђује плански основ за пренамену комплекса ХИП „Азотара" Панчево за реализацију „Дата центра", док се истовремено наводи да Извештај о СПУ обухвата целу Јужну индустријску зону због могућих кумулативних утицаја.

Међутим, у Нацрту Плана (стр. 16 – „А2 Обухват плана") наведено је да План обухвата само комплекс ХИП „Азотара".

Потребно је разјаснити разлог због којег је обухват СПУ шири од обухвата планског документа и образложити на који начин се обезбеђује примена мера заштите животне средине и услова надлежних органа за делове простора који нису предмет конкретних измена Плана.

Посебно је потребно размотрити:

- да ли проширени обухват СПУ представља основу за будуће измене других делова Јужне индустријске зоне без спровођења нове или измене постојеће стратешке процене;
- на који начин су у планска решења уграђени услови суседних комплекса, нарочито ХИП „Петрохемија", као и услови других оператера у зони;
- како су дефинисани услови и мере за новонасталу границу између будућег „Дата центра" на простору ХИП „Азотара" и суседних комплекса, пре свега ХИП „Петрохемије".

Посебно се указује на део Извештаја о СПУ – страна 154, поглавље 6.0 „Смернице за спровођење стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину", где се наводи да је омогућена директна примена Измена и допуна Плана без обавезе израде додатних стратешких процена за комплексе:

- НИС РНП;
- ХИП „Петрохемија";
- ХИП „Азотара" / DATA центар – 1. фаза;
- „Гаспром Те-То";
- Messer Tehnogas;
- Манастир Војловица.

Потребно је усагласити наведене делове Извештаја (стр. 27, 143–145 и 154), јер није јасно да ли се предметна СПУ односи искључиво на измене и допуне ПГР за ХИП „Азотара" или представља основу за директну примену на ширем подручју Јужне индустријске зоне.

Такође је потребно проверити усаглашеност планских решења са условима надлежних органа за област хемијских удеса и стратешке процене, посебно у погледу:

- будућег статуса ХИП „Азотара" након промене намене;
- преосталих постројења и активности које остају у оквиру комплекса;
- услова које су дали суседни комплекси и оператери;
- услова за нову границу између ХИП „Петрохемије" и будућег „Дата центра".

Предлаже се да се Извештај допуни јасним образложењем односа Плана и СПУ, као и доказом да су безбедносни и еколошки аспекти нове намене простора у потпуности обухваћени условима надлежних органа.

Примедба бр. 6

Део Извештаја: Стране 30–31 – „Граница обухвата севесо комплекса ХИП „Азотара" и опис постојећег стања"

У делу Извештаја који се односи на опис севесо комплекса ХИП „Азотара“ и постојеће стање комплекса потребно је допунити и прецизније приказати услове и обавезе које произилазе из услова Министарства заштите животне средине.

У Извештају је наведено да је ХИП „Азотара“ у претходном периоду представљала севесо комплекс, као и да су поједина постројења ван функције, али нису у довољној мери приказане обавезе оператера у вези са уклањањем постројења, престанком/променом севесо статуса и условима за безбедну пренамену простора.

Потребно је у текст Извештаја укључити и размотрити услове Министарства заштите животне средине од 24.04.2026. године, посебно у делу који се односи на:

- обавезе оператера севесо комплекса ХИП „Азотара“ у погледу поступања са постројењима која више нису у функцији;
- безбедно и трајно уклањање предметних постројења и опреме;
- рокове и начин извештавања надлежних органа о спроведеним активностима;
- услове који морају бити испуњени пре реализације нове намене простора – „Дата центра“.

Потребно је такође разјаснити на који начин су наведени услови узети у обзир приликом стратешке процене утицаја, имајући у виду да промена намене простора ХИП „Азотара“ мења карактер потенцијалних ризика и односа са суседним севесо комплексима у Јужној индустријској зони.

Посебно је потребно размотрити новонасталу границу између комплекса ХИП „Петрохемија“ и будућег „Дата центра“, односно да ли су за ову границу дефинисани одговарајући услови и мере заштите, имајући у виду да се промена намене комплекса ХИП „Азотара“ не може посматрати независно од утицаја и ризика суседних индустријских комплекса.

Предлаже се допуна Извештаја јасним приказом услова Министарства заштите животне средине и њиховом везом са планираном променом намене простора, као и образложење начина на који су ти услови уграђени у мере заштите и мониторинга животне средине.

Примедба бр. 7

Део Извештаја: Стране 53–54 – поглавље које се односи на услове заштите природе и ограничења у простору

У наведеном делу Извештаја потребно је извршити исправку навођења акта Покрајинског завода за заштиту природе, односно проверити и правилно навести број и датум Решења о условима заштите природе („03 бр. 020-855/2 од 17.04.2026. године“).

Поред наведене исправке, потребно је допунити текст Извештаја и Плана јасним условом који се односи на ограничење реализације планираних активности у оквиру комплекса ХИП „Азотара“ до окончања поступака у вези са статусом севесо комплекса.

Имајући у виду да се ради о простору који је имао статус севесо комплекса и да се у оквиру њега и даље налазе постројења и објекти који су били део процеса са опасним материјама, потребно је недвосмислено дефинисати да се приступање било каквим радовима (уклањање постојећих објеката, рушење, изградња нових објеката и реализација планираних пројеката) може дозволити тек након званичне потврде надлежног органа да су испуњени услови за престанак севесо статуса, односно да су реализоване све обавезе које произилазе из прописа о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце.

Потребно је разјаснити:

- ко и на који начин потврђује престанак севесо статуса комплекса;
- да ли су услови и обавезе оператера ХИП „Азотара“ у потпуности испуњени пре примене планских решења;
- на који начин су ови услови уграђени у мере заштите животне средине и смернице за спровођење Плана и СПУ.

Посебно се указује да констатација да у обухвату Плана нема заштићених подручја и елемената еколошке мреже не представља замену за оцену ограничења која произилазе из постојећег севесо статуса и могућих ризика од великих удеса.

Предлаже се допуна Плана и Извештаја о стратешкој процени јасном одредбом којом се условљава почетак реализације планираних активности претходним испуњењем услова надлежних органа у области севесо комплекса и безбедности.

Примедба бр. 8

Део Извештаја: Страна 78 (односно страна 79 у достављеном Извештају о СПУ) Поглавље 1.2.5.4. „Приказ емисије буке у животној средини“

Примедба:

У делу Извештаја који се односи на приказ емисије буке у животној средини потребно је допунити податке о постојећем стању буке у окружењу предметног подручја.

Потребно је укључити расположиве податке о мерењима буке за мерно место:

- ММ28 – Зона 3;
- локација: Улица 12. Војвођанске бригаде бр. 2, насеље Војловица (преко пута ХИП „Азотара“).

Такође је потребно допунити правни основ који се користи за оцену резултата мерења буке, односно навести:

- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 96/21);
- Уредбу о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 75/10);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 139/22);
- Одлуку о одређивању акустичких зона и заштите од буке на територији града Панчева („Сл. лист града Панчева“, бр. 21/2017).

Потребно је посебно навести да се оцена нивоа буке врши у односу на акустичко зонирање територије града Панчева, односно на основу карата акустичког зонирања за територију насељеног места Панчево, које су саставни део наведене Одлуке.

Предлаже се допуна Извештаја подацима о мерном месту ММ28 и усклађивање свих делова Извештаја у којима се разматра бука са важећим прописима и локалним актом којим су дефинисане акустичке зоне.

Примедба бр.9

Део Извештаја: Страна 86 (односно 87 у достављеном Извештају) Повезано са странама 143–145 – поглавље 4.1.10 „Заштита од хемијског, технолошког удеса и еколошких несрећа“

У делу Извештаја који се односи на престанак производних активности ХИП „Азотара“ и мере заштите од хемијског и технолошког удеса потребно је детаљније и прецизније приказати тренутни и планирани статус севесо комплекса, као и услове надлежних органа који се примењују у различитим фазама промене намене простора.

У Извештају се наводи да је ХИП „Азотара“ престала са производним активностима, да су уклоњене севесо-релевантне материје и да је планирана пренамена простора за изградњу дата центра, али није јасно дефинисано на основу којих аката и услова се утврђује да су испуњени предуслови за прелазак на нову намену.

Потребно је разјаснити:

- да ли се комплекс ХИП „Азотара“ у тренутку израде Извештаја и даље третира као севесо комплекс;
- који услови надлежних органа се примењују до коначне промене статуса комплекса;
- на који начин ће бити обезбеђено да се планска решења примењују тек након званичне потврде надлежних органа о испуњењу услова за престанак севесо статуса.

Посебно се указује да за постојећи статус севесо комплекса постоје важећи услови надлежног органа из ранијег периода (услови из 2020. године), који су и даље применљиви док се инспекцијским надзором и званичним актом не утврди промена статуса комплекса.

У случају да се након спроведених активности утврди да део комплекса више није севесо постројење, потребно је обезбедити нове услове надлежних органа који одговарају новонасталом стању и уградити их у планску документацију и мере СПУ.

Није довољно само навести да ће се примењивати мере управљања ризиком и санације, већ је потребно јасно дефинисати:

- услове за безбедну пренамену простора;
- ограничења и мере до коначног уклањања ризика;
- однос нове намене – „Дата центра“ према преосталим севесо постројењима и суседним комплексима ХИП „Петрохемија“ и НИС Рафинерија нафте Панчево;
- мере за спречавање домино ефекта.

Предлаже се допуна Извештаја о СПУ и планског документа одговарајућим условима надлежних органа за актуелни и будући статус комплекса, како би се обезбедила јасна веза између промене намене простора, севесо статуса и мера заштите од хемијских и технолошких удеса.

У Извештају о СПУ је остављена могућност изградње више појединачних објеката – независних целина у оквиру „Зоне ДАТА центра“, при чему је уз сваки објекат планиран подземни резервоар максималног капацитета до 600 m3 за складиштење дизела (максимални капацитет за цео кампус износи 6.000 m3) и подземни резервоар максималног капацитета до 20 m3 за складиштење урее, при чему би максимални капацитет за цео кампус био 200 m3. Извештај о СПУ не даје анализу ризика и евентуалног утицаја поменутих резервоара на постојећи севесо комплекс. (Страна 37.)

Примедба бр. 10

Део Извештаја: Стране 97–100 Поглавље 1.8. „Резултати претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битних за процену могућих утицаја Плана“

У делу Извештаја који се односи на резултате претходних консултација потребно је допунити приказ достављених услова, мишљења и других аката надлежних органа и организација који су од значаја за оцену Извештаја о стратешкој процени.

Уочено је да нису побројани сви документи који су прибављени у поступку израде Нацрта плана, а који могу имати значај за оцену стања животне средине, ризика и услова за реализацију планских решења.

Потребно је допунити ово поглавље, између осталог, следећом документацијом:

- Водни услови бр. 05-60/2024-6/9 од 05.05.2026. године;
- одговор Секретаријата за заштиту животне средине од 11.05.2026. године;
- Записник о инспекцијском надзору из 2026. године;
- услови ХИП „Петрохемија" бр. 05-60/2024-1/9 од 22.09.2025. године;
- друга документација и услови прибављени у поступку израде Нацрта плана.

Посебно је потребно унети и размотрити Обавештење Министарства заштите животне средине број: 001316469 2026 14850 003 004 016 012 од 29.04.2026. године, којим је наведено да је оператор ХИП „Азотара" доставио обавештење о трајном престанку рада комплекса и активностима демонтаже и уклањања опасних супстанци.

Потребно је у Извештају јасно приказати и значај овог акта, односно навести да до достављања службене потврде надлежног инспекцијског органа о потпуном отклањању опасности простор комплекса задржава режим ограничене и контролисане намене, као и да се нова намена простора мора посматрати у складу са условима надлежних органа.

Предлаже се допуна поглавља 1.8 тако да резултати консултација обухвате све релевантне услове и акте који су коришћени при изради Плана и Извештаја о стратешкој процени, посебно оне који се односе на статус севесо комплекса ХИП „Азотара" и услове за његову пренамену.

Примедба бр. 11

Део Извештаја: Страна 111 (односно 112 у достављеном Извештају) Табела бр. 24 – „Приказ вредновања варијантних решења" Варијантно решење III

Примедба:

У делу који се односи на вредновање Варијантног решења III потребно је преформулисати закључак да би се јасније приказали и позитивни и потенцијални негативни аспекти овог решења.

Формулација: „варијанта обезбеђује плански, безбедан и еколошки прихватљив развој простора" може довести до закључка да је ово решење без ризика и ограничења, што није у потпуности у складу са принципима стратешке процене утицаја.

Потребно је навести да Варијантно решење III представља повољнију варијанту у односу на претходно разматрана решења, али да и даље има одређене потенцијалне еколошке и безбедносне аспекте које је потребно контролисати кроз мере заштите, услове надлежних органа и мониторинг.

Предлаже се преформулација у смислу: „Варијантно решење III представља најповољнију разматрану варијанту са аспекта планског развоја простора, уз могућност контроле потенцијалних утицаја применом прописаних мера заштите животне средине, мера управљања ризиком и услова надлежних органа."

Потребно је да се у образложењу варијантног решења јасно наведу и преостала ограничења која произилазе из:

- претходне индустријске намене простора;
- могућих ризика повезаних са севесо комплексом;
- односа према суседним индустријским комплексима у Јужној индустријској зони.

Примедба бр.12

Део Извештаја: Стране 113–121 Поглавља 3.4, 3.5, 3.6 и 10.2

Примедба:

У наведеним поглављима потребно је преиспитати и кориговати употребу термина „еколошке зоне" у контексту планираног „DATA центра".

Термин „еколошка зона" није одговарајуће дефинисан у односу на планирану намену простора и може довести до погрешног тумачења да предметна локација представља посебно издвојен простор са специфичним еколошким статусом или режимом заштите.

Потребно је избрисати термин „еколошке зоне" и заменити га одговарајућим изразом који описује планиране мере заштите животне средине, услове коришћења простора или зоне контролисане намене, у складу са стварним статусом простора и планским решењем.

Такође је потребно ускладити све делове Извештаја у којима се користи овај термин (поглавља 3.4, 3.5, 3.6 и 10.2), како би се избегле неусклађености у терминологији и јасно раздвојили:

- планирана намена простора („Дата центар");
- мере заштите животне средине;
- ограничења и услови који произилазе из претходне индустријске намене и севесо статуса комплекса ХИП „Азотара".

Примедба бр. 13

Део Извештаја: Страна 125 – поглавље 4.0 „Предлог мера предвиђених за спречавање и/или смањење процењених негативних утицаја на животну средину" Страна 126 – поглавље 4.1 „Предлог мера за спречавање, смањење и/или ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на чиниоце животне средине"

Примедба:

У делу Извештаја који се односи на мере заштите животне средине и трансформацију севесо комплекса ХИП „Азотара" потребно је допунити текст одредбама које се односе на трајни престанак рада комплекса и демонтажу постројења, у складу са Законом о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце.

Постојећа формулација обрађује трансформацију комплекса и примену мера заштите од великог удеса и домино ефеката, али није довољно јасно дефинисано поступање у фази трајног престанка рада, уклањања постројења и отклањања преосталих извора опасности.

Потребно је унети обавезу примене одредби члана 31. Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, које се односе на трајни престанак рада

комплекса, демонтажу постројења и активности које се спроводе након престанка рада севесо комплекса.

Посебно је потребно разјаснити:

- да ли су активности демонтаже и уклањања постојећих постројења предуслов за реализацију планиране намене – „Дата центра";
- да се до потврде надлежног органа о испуњењу свих обавеза у вези са престанком севесо статуса простор мора третирати као простор са ограниченим и контролисаним режимом коришћења;
- да се мере заштите односе не само на будуће коришћење простора, већ и на фазу демонтаже, уклањања опасних супстанци и могуће санације.

Предлаже се допуна поглавља 4.1 јасним навођењем услова који произилазе из трајног престанка рада комплекса ХИП „Азотара", као и повезивање ових услова са мерама заштите животне средине, управљањем ризиком и условима за реализацију планских решења.
У предметном Извештају о стратешкој процени утицаја описани су UPS системи, BESS (Battery Energy Storage System), телекомуникациона структура и сл. али није разматрана одромна потрошња електричне енергије и расхладне воде, које су карактеристичне за ДАТА центре. Такође је потребно обрадити очекиване емисије повезане са процењеном потрошњом електричне енергије и отпадну топлоту коју ће отпуштати ДАТА центар. Обађивачи би морали да обраде и климатску отпорност система, с обзиром да савремени ДАТА центри имају потпуно другачији профил утицаја на животну средину од класичне индустрије, те овај аспект никако не сме бити занемарен.

Примедба бр.14

Део Извештаја: Страна 138 Поглавље 4.1.7. „Бука и вибрације"

Примедба:

У поглављу које се односи на мере заштите од буке и вибрација потребно је допунити правни основ за оцену нивоа буке додавањем локалног акта којим су дефинисане акустичке зоне на територији града Панчева.

Потребно је додати:

- Одлуку о одређивању акустичких зона и заштите од буке на територији града Панчева („Сл. лист града Панчева", бр. 21/2017).

Потребно је навести да се оцена стања буке и планирање мера заштите врше у односу на прописане акустичке зоне, односно на основу карата акустичког зонирања за територију насељеног места Панчево, које представљају саставни део наведене Одлуке.

Предлаже се допуна свих делова Извештаја у којима се разматра бука, како би се обезбедила усаглашеност са важећим прописима и локалним условима за оцену и контролу нивоа буке.

Примедба бр. 15

Део Извештаја: Стране 143–148 Поглавље 4.1.10 „Заштита од хемијског, технолошког удеса и еколошких несрећа"

Примедба:

Поглавље које се односи на заштиту од хемијског, технолошког удеса и еколошких несрећа потребно је значајно допунити и прецизније разрадити, имајући у виду да се предметни простор налази у оквиру Јужне индустријске зоне, са постојећим севесо комплексима НИС „Рафинерија нафте Панчево" и ХИП „Петрохемија", док је за ХИП „Азотара" планиран престанак рада, демонтажа и промена намене у комплекс „Дата центра".

У тексту је потребно јасно раздвојити следеће фазе:

1. **Постојеће стање – статус севесо комплекса ХИП „Азотара"**

Потребно је навести да се до званичне потврде надлежног инспекцијског органа о испуњењу свих услова за престанак севесо статуса примењују постојећи услови и мере заштите од великог удеса. Неопходно је навести на основу којих услова надлежног органа се примењују ограничења, зоне ризика, мере спречавања домино ефекта и услови просторног развоја.

2. **Трајни престанак рада и демонтажа комплекса ХИП „Азотара"**

Потребно је допунити текст позивањем на Закон о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, посебно одредбе које се односе на трајни престанак рада комплекса и демонтажу.

Потребно је јасно дефинисати да ли се мере:

- уклањање опасних супстанци;
- демонтажа постројења;
- уклањање опреме;
- санација простора;
- испитивање стања животне средине;

односе на демонтажу севесо комплекса ХИП „Азотара" и у којој фази се спроводе.

Потребно је раздвојити:

- мере које се спроводе пре почетка демонтаже;
- мере током демонтаже;
- мере након завршене демонтаже и пре промене намене простора.

3. **Преостали заједнички системи и инфраструктура**

Потребно је посебно обрадити чињеницу да у оквиру комплекса остају одређени елементи инфраструктуре који су од значаја за функционисање других корисника (нпр. електроенергетски системи, трансформаторска станица, гасни системи, пруга и други инфраструктурни садржаји који су у функцији ХИП „Петрохемија", „Messer Tehnogas", Специјалне луке и других корисника).

Потребно је дефинисати:

- режим коришћења ових система након промене намене;
- одговорности оператера;
- услове безбедног функционисања;
- начин контроле ризика након издвајања комплекса „Дата центра".

4. **Граница између будућег „Дата центра" и ХИП „Петрохемија"**

Потребно је посебно размотрити новонасталу границу између планираног „Дата центра" и постојећег севесо комплекса ХИП „Петрохемија".

Неопходно је дефинисати:

- ко утврђује нове услове безбедности за ову границу;
- у ком тренутку се ти услови прибављају;
- да ли се могу дефинисати пре коначног престанка севесо статуса ХИП „Азотара“;
- на који начин се обезбеђује спречавање домино ефекта између нове намене и суседних севесо комплекса.

Ови услови морају бити уграђени у планску документацију и Извештај о СПУ, а не остављени за накнадне фазе, јер директно утичу на могућност реализације планиране намене.

Нису довољно обрађени кумулативни утицаји са Петрохемијом и Рафинеријом, који укључују пожаре, експлозије, домино ефекат, безбедносне удаљености и хаварија на суседним комплексима. Такође, није довољно јасно образложено да ли је локација погодна за ДАТА центар с обзиром на близину Петрохемије и Рафинерије.

5. **Допуна мерама Министарства заштите животне средине**

Потребно је у оквиру мера заштите навести релевантне услове Министарства заштите животне средине који се односе на:

- зоне ризика;
- ограничења изградње;
- спречавање домино ефекта;
- обавезе оператера у случају измена постројења или промене количине/врсте опасних материја;
- услове за нове објекте у зони утицаја севесо комплекса.

Такође је потребно унети и тумачења надлежног органа која су дата уз услове, јер су од значаја за правилно разумевање примене појединих тачака.

Предлаже се да се цела глава 4.1.10 допуни тако да јасно прикаже прелаз између:

- постојећег севесо комплекса ХИП „Азотара“;
- фазе престанка рада и демонтаже;
- потврде престанка опасности;
- будуће намене „Дата центра“;
- односа према активним севесо комплексима у окружењу.

Без ових допуна није у потпуности обезбеђена веза између планиране промене намене, мера заштите од великих удеса и услова за безбедну реализацију Плана.
Нису извршене анализе потенцијалног домино ефекта и како ДАТА центар може да утиче на постојеће севесо комплексе. У Извештају о СПУ није обрађено како пожар на BESS системима (батеријска складишта енергије) утиче на комплексе Петрохемије и Рафинерије. Познато је да велики BESS системи носе већи пожарни ризик, опасност од thermal runaway ефекта (неконтролисане, самоподревајуће ланчане реакције унутар система, најчешће литијум-јонских батерија, где повишена температура убрзава хемијске процесе, што доводи до даљег ослобађања топлоте и могућег пожара и експлозије) и опасности од појаве токсичних продуката сагоревања у случају пожара. Нису разматрани ни обрнути утицаји, тј. како удес у

Петрохемији може да утиче на ДАТА центар. Треба анализирати и на који начин се мења укупни ризик предметног подручја.

На страни 145 „Раније утврђени услови и мере министарства заштите животне средине, у складу са прописима, из области заштите од великих хемиских удеса„
ту се у тексту комбијнују Одговор на захтев за издавање услова за потребе изјаве Плане генералне регулације целина 8. Петрохемија , Азотара и Рафинерија нафте у Панчеву број 532-02-02857/2/2020-03 од 20.03.2022 године, (Одакле се узима „тумачење") Одговор на захтев за издавање услова за потребе изјаве Плане генералне регулације целина 8. Петрохемија , Азотара и Рафинерија нафте у Панчеву број 532-02-02857/2020-03 од 26.08.2020.(где су наведени услови под десет тачака). Тачка девет нема тумачење из дописа 2022. године

Такође на страни 145. Извштаја о СПУ стоји контрадикторна тврдња: „...Сходно наведеном, надлежни орган сматра да избор локације за изградњу нових резервоара на локацији ХИП Петрохемије, означене „L3", у непосредној близини границе комплекса „Азотаре", представља значајно повећање ризика од преношења удеса са једног севесо комплекса на други и у директној супротности са условом под р.бр.10. Надлежни орган сматра да је локација за изградњу нових резервоара на локацији ХИП Петрохемије, означене „L3", прихватљива локација за овакву врсту складишних резервоара и није у супротности са условима под р. бр. 10". Потребно је објаснити ове супротне тврдње (техничка грешка, треба L13).

9.Министарство заштите животне средине је у својим Одговорима бр. 532-02-02857/2020-03 од 26.08.2020. године захтевало да органи Градске управе Града Панчева, пре изградње било ког новог објекта у зони од 10.000 метара од обухвата просторног Плана, ураде екстерни План заштите од великог удеса, који је саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама јединице локалне самоуправе, сходно члану 18. Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС", бр. 87/18), којим ће бити обезбеђени адекватни планови и мере, укључујући и техничко-технолошке мере за евакуацију свих запослени у радној зони која је предмет Плана, у случају хемијског удеса, у року не дужем од 10 минута. За ДАТА центар са потенцијално великим бројем запослених и екстерних извођача, требало би да постоји образложење како ће се овај захтев испунити.

Примедба бр. 16

Део Извештаја: Страна 161. У делу који се односи на поступак разматрања и давања сагласности на Извештај о стратешкој процени потребно је кориговати текст тако да јасније прикаже редослед поступања и документацију на основу које орган надлежан за послове заштите животне средине доноси одлуку.

Постојећи текст:

„орган надлежан за послове заштите животне средине даје мишљење на Извештај о Стратешкој процени, формира комисију за његову оцену и, на основу оцене комисије, доноси одлуку о давању сагласности или одбијању давања сагласности на Извештај о Стратешкој процени;"

потребно је изменити тако да гласи:

„орган надлежан за послове заштите животне средине разматра Извештај о Стратешкој процени заједно са Нацртом Плана и Извештајем о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности, формира комисију за оцену Извештаја о Стратешкој процени, а на основу оцене комисије и спроведеног поступка разматрања примедби, мишљења и предлога заинтересованих органа, организација и јавности доноси одлуку о давању сагласности или одбијању давања сагласности на Извештај о Стратешкој процени."

Образложење: Потребно је ускладити наведени део са процедуром спровођења стратешке процене, јер се одлука о давању сагласности не заснива искључиво на оцени комисије, већ и на целокупној документацији, укључујући резултате учешћа заинтересованих органа, организација и јавности.

Примедба бр. 17

Део Извештаја: Страна 167. Навод из текста: „Усвајањем ове варијанте стварају се услови за безбедну и еколошки прихватљиву трансформацију севесо комплекса ХИП „Азотара", смањење ризика од великих хемијских удеса и реализацију планиране пословно-технолошке намене у складу са принципима одрживог развоја."

Примедба:

Потребно је извршити измену формулације у делу који се односи на оцену варијантног решења, јер наведени изрази „безбедна" и „еколошки прихватљива" представљају апсолутне оцене које нису у потпуности поткрепљене условима и ограничењима који постоје на предметној локацији.

Имајући у виду да се ради о трансформацији бившег севесо комплекса, уз постојање преосталих инфраструктурних веза и непосредну близину других севесо комплекса у Јужној индустријској зони, предложена варијанта се може оценити као **безбеднија и еколошки прихватљивија у односу на претходно разматране варијанте**, али не као потпуно безбедна и без ограничења.

Предлаже се измена текста на следећи начин:

„Усвајањем ове варијанте стварају се услови за **безбеднију и еколошки прихватљивију** трансформацију севесо комплекса ХИП „Азотара", уз смањење ризика од великих хемијских удеса и реализацију планиране пословно-технолошке намене, под условом спровођења свих мера заштите, санације, управљања ризицима и услова надлежних органа, у складу са принципима одрживог развоја."

Извештај о СПУ није разматрао потенцијалне ризике на евентуално присуство већег броја људи на предметној локацији. Као најоптималније варијантно решење је предложен ДАТА центар, али није анализиран ризик који настаје потенцијалним присуством већег броја запослених, извођача, сервисера и сл. који ће бити ангажовани при изградњи и у редовном раду ДАТА центра.

Потребно је усагласити ову оцену са деловима Извештаја где се наводе ограничења, ризици од домино ефекта, постојећи севесо комплекси у окружењу и услови Министарства заштите животне средине.

Закључак:

Имајући у виду све напред наведено, сматра се да је **Извештај о стратешкој процени утицаја Измена и допуна Плана генералне регулације Целина 8 – Петрохемија, Азотара и Рафинерија у насељеном месту Панчево на животну средину** потребно допунити, кориговати и усагласити у складу са наведеним примедбама.

Након извршених измена и допуна, као и након обезбеђивања усаглашености са условима надлежних органа, институција и имаоца јавних овлашћења, посебно у делу који се односи на мере заштите животне средине, управљање ризицима од хемијског удеса, услове за трансформацију комплекса ХИП „Азотара" и односе са постојећим севесо комплексима у Јужној индустријској зони, Извештај о стратешкој процени може се упутити у даљи поступак разматрања и спровођења процедуре прибављања сагласности, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Чланови Стручне комисије:

Весна Јерков, дипл.физ-хем.-мастер, председник

Љиљана Дражилов, дипл. инж. технологије, члан

Милица Стаменковић, мастер инжењер пољопривреде, члан

мр Горица Алексић Милосављевић, дипл.хем., члан

др Владимир Адамовић, дипл. инж. Технологије, члан